

Nieuws uit het Noorden!

Wetenswaardigheden over de terreinen van regio Wadden en Duinen.
Bestemd voor medewerkers, vrijwilligers en geïnteresseerden.

Arnold Bregman

Mijn naam is Arnold Bregman, 45 jaar oud, getrouwd met Maïke en trotse vader van Myrthe (24) en Thijs (17). Ik woon in het prachtige Den Helder, het begin van de wereld! Hier geniet ik dagelijks van de natuur, met een speciale voorliefde voor de Grafelijkheidsduinen. Als kind bracht ik hier talloze uren door met vriendjes, spelend in de historische bunkers.

Mijn passie ligt bij fauna- en natuurbeheer. Ik ben actief als jager en faunabeheerder en werk als veldmedewerker voor de Agrarische Natuurvereniging (ANV) Hollands Noorden. Mijn werk draait om de bescherming van weide- en akkervogels. In de leefgebieden fungeer ik als spil tussen het collectief, boeren en vrijwilligers, met als doel gezamenlijk het beste te doen voor de weide- en akkervogels. Daarnaast ben ik bestuurslid van wildbeheereenheid Noordkop en zetten we met een team vrijwilligers eendenbroedkorven in een aantal gemeentes.

Een hele leuke en nuttige bezigheid. Met de wildcamera proberen wij mooie plaatjes te maken, bv. van eendenpullen die broedkorf verlaten. Sinds afgelopen jaar ben ik ook gecertificeerd dronepiloot en wordt de weidevogeldrone ingezet voor het opsporen van nesten. Dit heeft mij in contact gebracht met talloze vrijwilligers die vroeg uit de veren komen om te helpen bij het vinden en beschermen van nesten. Dit jaar gaan we daar zeker een vervolg aan geven.

Predatiebeheer is een (essentieel) onderdeel van weidevogelbescherming.

Zelf houd ik mij al heel wat jaren bezig met predatiebeheer en dan met name

vossenbeheer. Voor Landschap Noord Holland mag ik samen met twee jachtkameraden het vossenbeheer doen in de Zandpolder. Een tijdrovende maar waardevolle taak.

Daarnaast houd ik mij bezig met het beheer van ganzen. Noord-Holland heeft een grote populatie standganzen die voor miljoenen euro's aan schade veroorzaken bij agrariërs. Naast economische schade is er ook natuurschade. Zo worden weidevogelreservaten (te kort) gegraasd en rietkragen kaalgevreten door ganzen.

Het doel van beheer van de ganzen is het terugbrengen van schade (en overlast).

Mijn favoriete vogels: de grutto en de patrijs.

In de kop van Noord-Holland zijn de patrijzen nog in ruime aantallen aanwezig. ANV Hollands Noorden promoot het agrarisch natuurbeheer bij bollenkwekers in het Noordelijk Zandgebied. Komend jaar wordt het areaal wintervoedselakkers en akkerranden uitgebreid. Ik ben ervan overtuigd dat de patrijzen en andere akkervogels hiervan gaan profiteren.

Tja... en de grutto. Van jongs af aan ben ik gefascineerd door onze nationale vogel. Ik ben ervan overtuigd dat met de juiste inzet we de afname van deze majestueuze vogel kunnen stoppen maar dan moet er wel samenwerking tussen alle stakeholders komen en goede wetgeving waardoor predatorenbeheer gemakkelijker wordt. Lukt dat niet dan zie ik het somber in.

Ik heb een hekel aan:

Mensen die niet oplossingsgericht zijn.

Mijn motto:

Winnaars hebben een plan, verliezers een excuus.

Mijn advies voor Landschap Noord-Holland: ga zo door! En blijf het belang benadrukken van predatiebeheer voor de bescherming van weidevogels.

Arnold Bregman

Voorjaar

Druk met mijn huishoudelijke taken bezig open ik de voordeur om rommel weg te gooien. Dan hoor ik geratel op iets van staal. Ik zie niets. Het geratel houdt op maar wanneer ik van de cliko terugkom begint het weer. Het komt van boven en onderzoekend kijk ik omhoog! Jawel, meneer specht zit uitgebreid te hameren. Ik ga er gemakshalve maar even van uit dat het hier meneer specht betreft. Het is pas 14 januari en meneer specht wil al op zoek naar een vrouwtje en probeert haar op deze wijze te imponeren?

Waarom ook niet, je kunt er maar op tijd bij zijn. De metalen kap van de straatlantaarn geeft in ieder geval meer lawaai dan de bast van een boom.

Maar daarop zal hij – als hij succesvol een vrouwtje heeft versierd- toch aan de slag moeten. Zo'n metalen kap mag dan een hoop lawaai geven, maar ik schat in dat mevrouw specht daar geen genoeg mee neemt. Ik volg zijn gehamer nog een tijdje, hij houdt vol. Dat hameren gaat toch met een behoorlijke snelheid. We weten inmiddels allemaal wel dat de specht met een soort van stootkussentje is uitgerust zodat hij geen hersenschudding kan krijgen. Ik hoop dat hij dichtbij een nest gaat maken want het is altijd weer leuk om dat koppie met die rode vlek uit dat gaatje te zien komen. Het geeft wel aan dat het voorjaar er aan zit te komen al zullen we nog even geduld moeten hebben. Ik, in het bijzonder, heb niet zoveel geduld. Bij de duinwandeling van de zondag ervoor zag ik ook het fluitenkruid al opkomen. Ook in de tuin

zie ik nu dat de narcissen en sneeuwkllokjes boven de grond komen. Daar helpt het lengen van de dagen ook aan mee. Ook enkele knoppen beginnen al te botten en ook al zou het nog koud worden en we winterse omstandigheden krijgen dan is het geen probleem waar het bomen en planten betreft. Ze gaan gewoon "on hold" en wanneer de temperatuur dan weer omhoog gaat gaan ze weer verder waar ze gebleven waren. Als eerst die lange grijze januarimaand maar voorbij is. Nog even volhouden dus en blijven speuren naar tekenen van het voorjaar.

Baukje de Waal

Bijzondere waarnemingen

In deze rubriek weer een samenvatting van de meest opmerkelijke waarnemingen van planten en dieren uit de terreinen van Landschap Noord-Holland in de regio Wadden en Duinen van de afgelopen maanden.

De grutto's komen er weer aan!

Met het zachte weer wat we tot nog toe hebben deze winter was het eigenlijk wel te verwachten, maar toch is het elke keer weer een verrassing hoe vroeg de eerste grutto alweer op kan duiken. Al op 26 januari werd de eerste koning van de weide weer in onze regio waargenomen en wel in waterberging Twisk. Op 31 januari was het aantal hier zelfs al gestegen naar 27 stuks. In deze tijd van het jaar zijn grutto's nog niet helemaal uitgekleurd naar hun oranjebruine broedkleed, waardoor het in het veld lastig te beoordelen is of dit onze "eigen" grutto's betreft of vogels van de IJslandse ondersoort. Hoe dan ook, het is een teken dat de winter toch echt heel langzaam aan overgaat in het voorjaar.

Duiker voor de spuisluisen

Op 8 februari zwom een roodkeelduiker voor de spuisluisen bij 't Kuitje in Den Helder. Deze wintergast verblijft in vrij grote aantallen op de Noordzee, maar laat zich in de Waddenzee veel minder regelmatig zien. Ten opzichte van enkele tientallen jaren geleden zijn waarnemingen op de Waddenzee en op allerlei wateren in het binnenland afgenomen. Dat betekent echter niet per sé dat het slecht gaat met deze soort. Veel van de roodkeelduikers die op afwijkende plekken werden gezien waren namelijk besmeurd met stookolie, waardoor ze verzwakt raakten en bijvoorbeeld tijdens stormachtig weer vanaf de Noordzee het binnenland in werden geblazen. De afgelopen decennia is het aantal vervuilingen met stookolie op de Noordzee flink afgenomen, wat voor deze soort en allerlei andere zeevogels goed nieuws is.

Late beflijster

Op 17 en 18 november zat een jong mannetje beflijster op een grasveldje langs de Noordduinen ter hoogte van Julianadorp aan Zee. In april-mei en september-oktober trekken jaarlijks kleine aantallen beflijsters door in onze omgeving, maar een waarneming zo laat in november is opvallend. Beflijsters die we in de herfst bij ons op doortrek zien zijn onderweg naar Zuid-Spanje of Noord-Afrika, zo rond eind maart kunnen we de eerste voorjaarsdoortrekkers weer verwachten.

Roodkeelduiker en beflijster

foto's: R. Hovinga

De Strook eindelijk ingericht!

Al meer dan 20 jaar was Landschap Noord-Holland eigenaar van een perceel bouwgrond aan de oostzijde van het dorp Kolhorn. Dit perceel is ooit aangekocht omdat het onderdeel uitmaakt van het NatuurNetwerk Nederland (NNN), de vroegere Ecologische Hoofdstructuur. Door lijnvormige natuurverbindingen in het landschap te realiseren kunnen planten en dieren zich makkelijker van het ene gebied naar het andere verplaatsen, zodat populaties onderling uit kunnen wisselen en nieuw leefgebied kan worden bereikt.

Dit bewuste perceel was onderdeel van ons terrein het Waardkanaal en moest net als de al eerder ingerichte percelen tot moeras worden omgevormd. Echter, dit stuitte op bezwaren bij het Hoogheemraadschap. Om moeras te kunnen realiseren zou het gebied namelijk moeten worden afgegraven, wat tot instabiliteit van de naastgelegen dijk zou kunnen leiden. In overleg met de provincie Noord-Holland is daarom besloten het beheertype hier te wijzigen naar kruiden- en faunarijk grasland. Naast grasland zijn er allerlei landschapselementen aangelegd, waaronder struwelen, een natuurvriendelijke slootoever, een keverbank en een tweetal poelen. Hierdoor ontstaat op een relatief kleine oppervlakte (het perceel is 1,7 hectare groot) volop variatie voor bijvoorbeeld kleine zoogdieren, zangvogels, amfibieën en insecten. Het ontwerp is verzorgd door Natuurlijke Zaken en de daadwerkelijke uitvoering werd verricht door de Groenploeg, waarmee realisatie van dit terrein geheel door Landschap Noord-Holland zelf werd verzorgd.

Meer informatie over dit recent ingerichte gebiedje is te vinden via deze link:

<https://www.landschapnoordholland.nl/projecten/inrichting-natuurgebied-de-strook-bij-kolhorn>

Een recent gegraven poel in De Strook nabij Kolhorn (foto: R. Hovinga)

Cursus leren inventariseren van broedvogels (BMP)

Sovon en Landschap Noord-Holland organiseren samen met vogelwerkgroepen Alkmaar, Tringa en Den Helder deze cursus in de Kop van Noord-Holland. Deze cursus is bedoeld voor iedereen die gemotiveerd is om broedvogels te tellen en zo trends en ontwikkelingen te volgen. Ook als je je kennis van de methodiek wilt opfrissen, ben je welkom. Bij aanmelding verwachten we dat je al een goede kennis hebt van de broedvogels uit je eigen omgeving, een actieve deelname en een intentie om straks in je eigen gebied te tellen. De cursus bestaat uit vijf theorieavonden en vier praktijkochtenden onder begeleiding van ervaren tellers. In kleine groepjes ga je vroeg in de ochtend het veld in om meteen praktijkervaring op te doen, we kiezen de praktijklocaties uit in overleg met de deelnemers op basis van gewenste biotopen en reisafstand. Na afronding kun je zelfstandig BMP-tellingen uitvoeren en bijdragen aan belangrijke gegevens voor beheer, monitoring en trendberekeningen van Sovon en terreinbeheerders. Meer informatie:

<https://www.landschapnoordholland.nl/vrijwilligers/cursussen/broedvogeltellingen-bmp-cursus> of neem contact op met Koen Willemsen: k.willemsen@landschapnoordholland.nl

In telgebieden in agrarisch landschap met veel struweel of in de duinen maak je tijdens het inventariseren van broedvogels kans op een zingende kneu (foto: R. Hovinga).

Nieuwe stagiair stelt zich voor

Mijn naam is Linde Langelaan en vandaag ben ik mijn stage van een half jaar gestart bij Landschap Noord-Holland in het team Wadden & Duinen. Ik loop deze stage voor de opleiding Diermanagement aan Hogeschool Van Hall Larenstein te Leeuwarden en ik zit in het tweede jaar. Binnen de opleiding volg ik de major "Wildlife Management". Daar leer ik hoe ik ervoor kan zorgen dat wilde dieren en natuur behouden blijven en hoe je mens-dierconflicten kan oplossen. Na mijn studie wil ik graag boswachter worden en daarom wil ik tijdens deze stage leren wat er allemaal bij dit vak komt kijken en hier zoveel

mogelijk kennis over opdoen. In mijn stageperiode zal ik gaan bijdragen aan het tapuitenonderzoek dat in de Noordduinen bezig is en me verdiepen in de overlevingskansen van de tapuiten. Ik heb er in ieder geval heel veel zin!

Groetjes, Linde

Linde en haar studieobject voor komend broedseizoen.

Hester Alders stopt na bijna 20 jaar als redactielid van de "Nieuws uit het Noorden"

Eerst even een stukje geschiedenis: uit een 20 jaar geleden gehouden vrijwilligerstevredenheidsonderzoek kwam naar voren dat een aantal vrijwilligers heel graag geïnformeerd wilden worden over wat er allemaal in de regio (binnen LNH) speelt. Maar ook welke werkzaamheden de vrijwilligers allemaal uitvoerden. De ene vrijwilliger wist bijvoorbeeld niet goed wat een andere deed. Het beheerteam heeft toen bedacht dit op te lossen met een nieuwsbrief: "het laatste nieuws", na een tijdje omgedoopt tot de "Nieuws uit het Noorden".

Nadat er een aantal edities waren uitgekomen ben ik de redactie gaan helpen. Ik ben

interviews gaan houden met vrijwilligers en andere voor LNH belangrijke personen. In eerste instantie zocht ik de mensen thuis op. Dat was superleuk om te doen. Wat heb ik een hoop leuke en interessante mensen ontmoet met mooie en leerzame verhalen! Later hebben we de interviews vervangen door een vragenlijstje die we mensen mailen. Op deze manier komen we toch te weten wie de betrokkenen van LNH zijn en wat ze doen.

Een paar jaar nadat ik ben gestart is Roelf toegetreden bij de redactie. Samen met Leo (hij is overigens al

veel langer dan ik een zeer gewaardeerd redactielid) vormen we nu al zo'n 14 jaar een zeer fijn team.

Zoals een aantal van jullie waarschijnlijk weten is er in mijn thuissituatie veel veranderd. Daarom heb ik besloten om na ruim 19 jaar te stoppen als vrijwilliger bij de redactie van "Nieuws Uit Het Noorden".

Denk je nu "dat stokje wil ik graag overnemen", meld je dan bij Roelf Hovinga. Ik wil iedereen ontzettend bedanken voor de leuke, interessante en warme samenwerking die ik de afgelopen jaren heb mogen ervaren!

Tot ziens!

Hester van Dijck- Alders

Balgzand

Tijdens mijn overweging over welk onderwerp deze bijdrage aan NUHN zou moeten gaan kwam bij mij een tekst van Koos van Zomeren in gedachte: "de mens is een dier dat schoonheid ervaart in de natuur". Helaas is het dan weer niet zo dat die mens die schoonheid dan ook altijd weer koestert. Als dat wel zo was zouden wij ons veel minder zorgen hoeven te maken over de toekomst van die natuur. Hierover nadenkend kom je tot de conclusie dat de mens een dier is met bijzonder gedrag. Wil je je geest scherpen aan meerdere gedachten hierover dan kan ik je het boek "Heel de natuur" van voornoemde schrijver van harte aanbevelen. Maar nu ter zake: Balgzand en de ervaring van schoonheid in de natuur. Ik dacht aan de schoonheid van Balgzand in de winter toen ik mij bedacht welke vogels we in deze maanden van het jaar aantreffen op Balgzand. Tijdens onze tellingen in de winterperiode zijn er altijd diverse soorten welke we in de periode na de winter niet of zelden meer treffen.

Brilduiker

Foto: Leo Hofland

Ik denk aan de brilduiker en de schoonheid daarvan. In de periode januari en februari zijn deze, uit Fenno-Scandinavië en Rusland afkomstige vogels, volop aanwezig in de Nederlandse kustwateren. In maart vertrekken ze naar de broedgebieden. Het is

overigens niet zo dat we ze voor januari niet aantreffen in de Waddenzee en op Balgzand. De eerste verschijnen al aan het einde van herfst. Broeden doen ze zelden in Nederland maar tijdens hun verblijf in onze regionen zien we wel regelmatig baltsgedrag. Als je een leuke partner op het oog hebt moet je die tijdig aan je binden.

Nog zo'n schoonheid welke we alleen in de wintermaanden treffen is het nonnetje. Nonnetjes zijn uitgesproken wintergasten alhoewel er zich een enkel broedgeval voordoet in Nederland. Als we zien op Balgzand is het altijd in het Kanaal. In het zoute deel van het wad heb ik ze nooit gezien. Ook deze vogels komen uit het hoge noorden en zijn in maart weer vertrokken. We treffen deze vogel op Balgzand nooit in grote aantallen maar elke winter worden ze wel gesignaleerd.

Nonnetje in het kanaal

Foto: Leo Hofland

Nog een fraaie wintergast welke we op Balgzand in deze tijd van het jaar kunnen aantreffen is de kleine zwaan. Ook deze vogels komen uit het hoge noorden; de kusttoendra van Noord-Rusland. In Nederland wordt niet gebroed door deze soort. Bijgaande foto is gemaakt op Balgzand waarbij je je afvraagt wat deze vogels hier kwamen doen. Foerageren doen ze vooral op akkers met oogstresten en op nat grasland. In een aantal grote wateren wordt ook op kranswieren en fonteinkruiden gevoerageerd. Deze planten zijn echter niet te vinden op Balgzand. Kwamen ze hun schoonheid laten zien?

Kleine zwanen op Balgzand

Foto: Leo Hofland

Als laatste schoonheid in dit rijtje de middelste zaagbek. Deze soort broedt ook weer in de Noord-Europese regionen. In ons land overwinteren er circa 10.000, waarvan ongeveer 2500 in het Waddengebied. Dit aantal is overigens aan het afnemen. (Waarom zijn we niet zuinig op onze schoonheid?). Broeden doet deze soort wel in Nederland, zij het in kleine aantallen; circa 65 broedparen.

Middelste zaagbek

Foto: Leo Hofland

Ook deze soort treffen we niet buiten de herfst – en wintermaanden. In februari/maart vertrekken ze weer naar hun broedgebieden. Van deze soort wordt vermeld dat er sprake is van overzomeraars. Ikzelf heb ze in het zomerhalfjaar op Balgzand nooit gezien.

Deze lijst van “winterse schoonheden” is lang niet compleet maar mogelijk voldoende om je over te halen een excursie op Balgzand in deze periode mee te lopen en zodoende als mens de schoonheid in de natuur te ervaren.

De eerstkomende excursie Balgzand is op 23 februari aanstaande om 13.00 uur.

Leo Hofland

Even noteren

februari	zaterdag	22	08:00	10:30	Foto-zwerftocht duinen
maart	zaterdag	15	11:00	16:00	Schoonmaakactie Balgzand
	zondag	16	06:30	08:30	Zonsopgang Botgat
	zondag	23	11:00	13:00	Vogelexcursie Balgzand
april	zaterdag	5	13:00	15:00	Vogels en bloemen in het Kruiswin
	zondag	20	11:00	13:00	Vogelexcursie Balgzand
	zaterdag	21	14:00	16:00	Eendenkooi 't Zand
	zondag	27	11:00	15:00	Open dag Wildrijk
mei	zaterdag	3	14:00	16:00	Eendenkooi 't Zand
	zondag	11	10:30	13:00	Nollen van Abbestede (Vogelweek)

Voor meer natuuractiviteiten kunt u kijken op:

www.natuurwegwijzer.nl

Uw bijdrage voor deze nieuwsbrief kunt u inleveren bij:

r.hovinga@landschapnoordholland.nl

Deze informatie is via E- mail beschikbaar.

Opgave voor abonnementen via:

r.hovinga@landschapnoordholland.nl

Redactie: Roelf Hovinga
 Leo Hofland
 Vacature

Medewerkers beheerteam Wadden en Duinen

De Helderse Vallei
Jan Verfaillieweg 9-11
1783 BW Den Helder

Jens Odinga	06-57417463
Roelf Hovinga	06-13584955
Chris van der Vliet	06-51578254
Tim Zutt	06-53959503
Meinte van Lingen	06-51501915
Melchior Sissingh	06-25557285